

EGY S.-PATAKI DEÁK TRÉFÁS PREDIKÁTIÓJA.

1674.

Egészséggel János pap,
Kezünkön van most a csap
Hát ne szomorkodjál.
Minden bánatod hadd el,
Régi kedvedet vedd fel,
Veliünk vígan lakjál.

Isten hozzád János pap
Oda kezünkből a csap
Siess takarodjál.
A tógádat bár vedd fel,
Oly levél érkezett el
Ki Pozsonyba czítál.

(Egyet. könyvtár. Pray Collectio XX : 31.)

Közli: FÖLDVÁRY LÁSZLÓ.

TÓTFALUSI KIS MIKLÓS VERSES ETHICÁJA.

Tótfalusi Kis Miklós sok nyomtatványa közt kalendáriumot is adott ki, 1694-től haláláig. E fajta kolozsvári kalendáriumot a Tótfalusit közvetlenül megelőző könyvnyomtatók kezdtek kiadni s alakra nézve, valamint beosztás tekintetében a lőcsei kis kalendáriumhoz egészen hasonlítottak.

Tótfalusi folytatta e kalendáriumok kiadását. Talán egyetlen kiadványa volt, mely kellőképen jövedelmezett. Halála után utódja *Telegdi Sámuel* is folytatta e kiadványt. E kalendáriumokban a naptári részen kívül volt jövendölés az időjárásról, vásárok jegyzéke és krónika, mely utóbbi a főbb historiai eseményeket felemlítette, a kalendárium megjelenése évéig.

Az 1697-ik évre szóló kolozsvári kalendáriumban, — melyről Szabó Károly nem tesz említést, — Tótfalusi rövid *Ethicát* írt s adott ki. Mindenik hónap után három-három soros strofa olvasható, összesen 36 sor. Az *Erdélyi Múzeum-Egylet könyvtárának* példánya épen Cserei Mihályé volt, a ki e naptár hét folyamába följegyzéseket tett. *Ferenczi Zoltán* kiadta ez érdekes jegyzéseket a Történelmi Tár 1893 évfolyamában. Sajnos, az 1697. évi kalendárium e példányából hiányzik a junius hó végét és julius hó elejét tartalmazó levél, hiányzik tehát a junius hó végére tett három soros vers. Remélem, hogy alkalomadtán, valamely ép példányból kipótolhatom.

Tótfalusi ellenségeinek ez az ő kis verses műve sem tetszett, megcsipkedték ezért is. *Mentségében* így ír erről: »Tavaly a' Kalendáriumba valami verseket töttem, mellyek az *Ethicát comprehendálták* rövideden. Ezért-is megszóltak némellyek' hogy nem ide való' Ha — úgymond — *Ethicat* akarnak írni, légyen *Ethica*; a' kalendáriumban egyébként vagyon

helye. Annyira igaz az: *Mindennek tetszeni még Istenhez sem fért.*² (*Mentség* 82-ik lapján.) A verses Ethica szövegében egyébből kétség-telenül van vonatkozás Tótfalusi ismert bajaira, szenvedéseire, ellenségeire. Már itt szól azokról, kik *irigylük az Virtust*, akik ellen a következő esztendőben Mentségét megírta s közrebocsátotta. Ime így hangzik a Tótfalusi Kis Miklós verses Ethicaja:

Istent féld, Ne beszélj Másnak titkodat:
Kevés szót Tégy (de jót:) Bár láss 's hallj sokat:
Mindenben Kelletlen Ne áltsd magadat.

Ki, 's mi légy, Tudd meg, így Tudsz bánni mással.
Kell élet 's Betsület? Társalkodj jókkal:
Kell elég 's Tsendesség? Maradgy sorsoddal.

Szeress, de Inkább ne Mást te-magadnál;
A' köz jó Méltóbb jó A' magadénál;
Arra Szép Kintset Földbe miért ásnál.

Egyenlőt, Ismérőt, *Tarts Barátodnak*:
Türj, engedgy (Bár szenvedgy) *Fellyebb-valónak*:
Kedvezz, adgy, Békét hagyj *Alább-valónak*.

Állandó Légy a' jó Feltött szándékban:
Légy serény keresztény Hivatalodban;
Restségtül Sok rossz sül Minden országban.¹

Költséget Mérsékeld Jövedelmedhez
Fösvénység, Vagy szükség Mert megkönyékez:
Mind Kettő Egyenlő Élet nyüge ez.

Jó név-hír Drága ír, Illatozz azzal;
Hiteled Nevellyed Igaz mondással:
Kedvet ielsz, Áldást nyersz Irgalmassággal.

Mulólag, Futólag Urak kedve jár:
Udvarban Kevés van Kegyes, nézd-el bár,
Sok időt, Esztendőt Ott töltened kár.²

Ha kezdesz Holmihez, Jól megnézd végét,
Darabot Tyúk elvét a' morsaléért:
Más kárán, Példáján Bóldog a, ki ért.

Tsak élj jól, Ne gondolj gonosz nyelvekkel;
Irigylük *Virtusi*, kik Azt nem érik-el.
Mint boglyát Eb szénát Marhától tilt-el.

¹ Itt hiányzik, junius hó után, 3 sor.

² Cserei Mihály aláhuzta pennájával e verssorokat és saját kezével ezt írta oda: »*Sanctissime dictum*«. Ez évi kelettelenségeire czélozva tette Cs. e keserves megjegyzést.

Az el-lőtt Nyilak közt Egy sem tér hozzád,
Szó addig Tiéd, míg Ki nem mondja szád.
Ez légyen Éltedben Rövid *Éthicád*.

GYALUI FARKAS.

KAZINCZY FERENCZ CSALÁDI LEVELEZÉSE.

Első közlemény.

*Bossányi Susánna levele Kazinczy Ferenczhez.*¹

Kedves Fiam! Édes Ferenczem!

Melly örömmel veszem én a te írásod, azt Kedvesem magad jól tudod; de az egek, bár már az én szenvedéseim közt eresztett sóhajtásaimat meg halgatnák, 's Kegyelmes Királyunk szívét, száját arra hajtánák, hogy jönnél már az én te hozzád mindenkor különösen vonzó Anyai szívemhez, mellynek tsak módját tudnám, hogy segíthessek rajtad 's magamon, bizony magamis kész vagyok Ó Felsége Kegyelmes lábaihoz borúlni, 's minél előbbi szabadulásodért esedezni.

A szerentsés meg Kegyelmezésed óita is, mennyire emészt az engemet, hogy majd ezt, majd meg amaszt hallya az ember felöletek. Oh Egek szüntessetek már meg minden gonoszt, soha se engedjétek a Hazába ilyen Siralmas időtt érni, hadd lenne már egyszer mindenünknek óhajtott 's régen várt csendes békessége.

Édes Fiam azon nagyon örülök mikor azt hallom hogy leg alább egészséges vagy, de kíméld meg az Istenért ez utánn is egészséged, 's vigyázz életedre, melly mind nekem, mind Testvéreidnek annyira betses. Tsak az a nap nyújt nékem valamennyire enyhülést, és nyugodalmat, mellyen leveledet vehettem, tsak az emészt hogy azt ritkán látthatom, vagy leg alább ritkábban mintsem ohajtanám.

A Katona Ötsédnek 22 Junii írott levelét vettem, mellyben meg kegyelmeztetésednek Gratulál az Isten áldja meg őtet is, még semmi baja sints a sok Strapáciánál egyéb, de hiszen a Katonaság azzal jár; hát ithon mennyi baj van rajtunk, tsak hogy más móddal, mint az övé minden a maga terhét viszi.

Miklóst az el múlt Kedden küldtem haza Semjénbe, már Dienest ott találta, a mit a minap Miklos felől irtál, ugyan mellyiteknek a Gondolattya volt az, vallyon mi lenne belőle annak sem lévén semmije Miklósnak Pedig igen kevés, vallyon hová vinné, vagy mit adna neki enni tsak egy Holnapig is. Nekem maga mást mondott, és már abba Magam is tökkéletesen meg egyezném Biharból való tsakugyan nintsen sem Apja sem Anyja, a Ház sem a legutolsó.²

¹ Keltezve nincs a levél, de czélzás van benne K. megkegyelmeztetésére és K. Lászlónak gratulációjára ehhez az örvendetes tényhez június 22-én kelt levelében. Így valószínűleg 1801. (a megkegyelmeztetés éve) júniusában íródott a levél. Dékányi Kálmán közli.

² Eddig a levelet az öregasszony mással iratta és innen kezdve olvassuk